

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 8829/2568

กฎหมายที่เกี่ยวข้อง ป.พ.พ. มาตรา 1754

ย่อ / หลักกฎหมาย

ตาม ป.พ.พ. มาตรา 1754 วรรคสาม ห้ามเจ้าหนี้กองมรดกใช้สิทธิเรียกร้องที่มีต่อเจ้ามรดกมาฟ้องร้องเมื่อพ้นกำหนด 1 ปี นับแต่เมื่อเจ้าหนี้ได้รู้ หรือควรได้รู้ถึงความตายของเจ้ามรดก คดีนี้ข้อเท็จจริงฟังได้ว่า ก. ถึงแก่ความตายเมื่อวันที่ 5 กรกฎาคม 2561 จำเลยยื่นคำให้การและฟ้องแย้งเมื่อวันที่ 20 กรกฎาคม 2565 ที่โจทก์ให้การแก้ฟ้องแย้งว่า ฟ้องแย้งของจำเลยขาดอายุความ ก็เพียงแต่อ้างว่า จำเลยมาฟ้องแย้งเกินกว่า 1 ปี นับแต่ ก. ถึงแก่ความตายเท่านั้น แต่เมื่อพิจารณาจากบทบัญญัติมาตรา 1754 วรรคสาม แล้ว อายุความ 1 ปี นั้น ให้นับแต่เมื่อเจ้าหนี้ได้รู้ หรือควรจะได้รู้ถึงความตายของเจ้ามรดก มิใช่ นับแต่วันที่เจ้ามรดกถึงแก่ความตาย หากจะนับจากวันที่เจ้ามรดกถึงแก่ความตาย ก็ต้องนับระยะเวลา 10 ปี นับแต่เมื่อเจ้ามรดกตาย ตามมาตรา 1754 วรรคสี่ เมื่อจำเลยทราบเรื่องการตายของ ก. ตั้งแต่ได้รับเอกสารยืนยันจากทางราชการ คือ วันที่ 30 สิงหาคม 2564 และจำเลยมายื่นคำให้การและฟ้องแย้งคดีนี้วันที่ 20 มกราคม 2565 จึงยังไม่เกิน 1 ปี นับแต่วันที่จำเลยได้รู้ หรือควรจะได้รู้ถึงเรื่องการตายของ ก. ฟ้องแย้งของจำเลยจึงยังไม่ขาดอายุความ

คำพิพากษา

โจทก์ฟ้องขอให้บังคับจำเลยส่งคืนต้นฉบับโฉนดที่ดินเลขที่ 4852 แก่โจทก์ หากจำเลยไม่คืนหรือต้นฉบับโฉนดที่ดินสูญหายหรือถูกทำลาย ให้ศาลมีคำพิพากษาแทนการแสดงเจตนาของจำเลยในการขอยกใบแทนต้นฉบับโฉนดที่ดินดังกล่าว จำเลยให้การขอให้ยกฟ้องและฟ้องแย้งขอให้โจทก์จดทะเบียนโอนกรรมสิทธิ์ที่ดินโฉนดเลขที่ 4852 ให้แก่จำเลย หากโจทก์ไม่ปฏิบัติตามให้ถือเอาคำพิพากษาแทนการแสดงเจตนาของโจทก์ แต่หากสภาพแห่งหนี้ไม่เปิดช่อง ให้โจทก์ชำระเงิน 250,000 บาท พร้อมดอกเบี้ยอัตราร้อยละ 5 ต่อปี ของต้นเงิน 200,000 บาท นับตั้งแต่วันที่ฟ้องแย้งเป็นต้นไปจนกว่าจะชำระเสร็จแก่จำเลย โจทก์ให้การแก้ฟ้องแย้งขอให้ยกฟ้องแย้ง ศาลชั้นต้นพิพากษายกฟ้องโจทก์ และให้โจทก์โอนที่ดินโฉนดเลขที่ 4852 ให้แก่จำเลย หากโจทก์ไม่ปฏิบัติตาม ให้ถือเอาคำพิพากษาแทนการแสดงเจตนาของโจทก์ แต่หากสภาพแห่งหนี้ไม่เปิดช่อง ให้โจทก์ชำระเงิน 250,000 บาท พร้อมดอกเบี้ยอัตราร้อยละ 5 ต่อปี ของต้นเงิน 200,000 บาท นับถัดจากวันฟ้อง (ฟ้องวันที่ 9 ธันวาคม 2564) เป็นต้นไปจนกว่าจะชำระเสร็จแก่โจทก์ (ที่ถูกแก่จำเลย) แต่โจทก์ในฐานะผู้จัดการมรดกไม่ต้องรับผิดชอบเกินกว่าทรัพย์สินมรดกของนายกลั่น ให้โจทก์ใช้ค่าธรรมเนียม (ที่ถูก ค่าฤชาธรรมเนียม) แทนจำเลย โดยกำหนดค่าทนายความ 20,000 บาท ค่าใช้จ่ายในการดำเนินคดีให้เป็นพับ โจทก์อุทธรณ์ ศาลอุทธรณ์ภาค 5 พิพากษากลับให้จำเลยส่งมอบโฉนดที่ดินเลขที่ 4852 คืนโจทก์ ในฐานะผู้จัดการมรดกของนายกลั่น หากจำเลยไม่สามารถส่งคืนหรือโฉนดที่ดินสูญหายหรือถูกทำลาย ให้เจ้าพนักงานที่ดินออกใบแทนโฉนดที่ดินให้แก่โจทก์ ยกฟ้องแย้ง คืนค่าขึ้นศาลในส่วนฟ้องแย้งในศาลชั้นต้นส่วนที่เกิน 1,000 บาท แก่จำเลย ค่าฤชาธรรมเนียมทั้งในส่วนฟ้องโจทก์และฟ้องแย้งจำเลยในศาลชั้นต้นและชั้นอุทธรณ์นอกจากที่ส่งคืนให้เป็นพับ จำเลยฎีกา โดยได้รับอนุญาตจากศาลฎีกา ระหว่างพิจารณาของศาลฎีกา โจทก์ถึง

แก่ความตาย นายวิทย์ผู้จัดการมรดกของนายกlinik ยื่นคำร้องขอเข้าเป็นคู่ความแทน ศาลฎีกาอนุญาตให้นายวิทย์เข้าเป็นคู่ความแทน ศาลฎีกาวินิจฉัยว่า ข้อเท็จจริงเบื้องต้นรับฟังได้เป็นยุติว่า นายกlinik มีชื่อเป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์ในที่ดินพิพาทโฉนดเลขที่ 4852 เนื้อที่ 97 ตารางวา นายกlinik ถึงแก่ความตายเมื่อวันที่ 5 กรกฎาคม 2561 ศาลชั้นต้นมีคำสั่งตั้งนางอนงค์ โจทก์ ให้เป็นผู้จัดการมรดกของนายกlinik จำเลยครอบครองโฉนดที่ดินพิพาทอยู่ และเคยยื่นคำร้องขอให้ศาลชั้นต้นมีคำสั่งให้จำเลยได้กรรมสิทธิ์ในที่ดินพิพาทโดยการครอบครองปรปักษ์ แต่ต่อมาได้ขอถอนคำร้องขอ โดยที่ศาลอุทธรณ์ภาค 5 ฟังข้อเท็จจริงเป็นยุติตามคำพิพากษาของศาลชั้นต้นแล้วว่า เหตุที่ดินที่พิพาทไปอยู่ในความครอบครองของจำเลย เนื่องจากนายกlinik ได้ตกลงขายที่ดินพิพาทและมอบโฉนดที่ดินพิพาทให้จำเลยแล้ว ตามคำให้การและฟ้องแย้งของจำเลย ไม่ใช่เพียงแต่นำโฉนดที่ดินพิพาทไปวางประกันหนี้เงินกู้ตามคำฟ้องของโจทก์เท่านั้น เมื่อในชั้นฎีกาโจทก์ไม่ได้ฎีกาคัดค้านคำพิพากษาศาลอุทธรณ์ภาค 5 ข้อเท็จจริงที่ฟังว่า นายกlinik ได้ตกลงขายที่ดินพิพาทให้จำเลยแล้ว จึงยุติไปตามคำพิพากษาศาลอุทธรณ์ภาค 5 คดีคงมีปัญหาต้องวินิจฉัยตามฎีกาของจำเลยเพียงว่า ฟ้องแย้งของจำเลยขาดอายุความแล้วหรือไม่ เห็นว่า ตามบทบัญญัติในเรื่องอายุความดังกล่าว ห้ามเจ้าหนี้กองมรดกใช้สิทธิเรียกร้องที่มีต่อเจ้ามรดกมาฟ้องร้องเมื่อพ้นกำหนด 1 ปี นับแต่เมื่อเจ้าหนี้ได้รู้ หรือควรได้รู้ถึงความตายของเจ้ามรดก คดีนี้ข้อเท็จจริงฟังได้ว่า นายกlinik ถึงแก่ความตายเมื่อวันที่ 5 กรกฎาคม 2561 จำเลยยื่นคำให้การและฟ้องแย้งเมื่อวันที่ 20 มกราคม 2565 ที่โจทก์ให้การแก้ฟ้องแย้งว่า ฟ้องแย้งของจำเลยขาดอายุความ ก็เพียงแต่อ้างว่า จำเลยมาฟ้องแย้งเกินกว่า 1 ปี นับแต่นายกlinik ถึงแก่ความตายเท่านั้น แต่เมื่อพิจารณาจากบทบัญญัติมาตรา 1754 วรรคสาม แล้ว อายุความ 1 ปี นั้น ให้นับแต่เมื่อเจ้าหนี้ได้รู้ หรือควรจะได้รู้ถึงความตายของเจ้ามรดก มิใช่ นับแต่วันที่เจ้ามรดกถึงแก่ความตาย หากจะนับจากวันที่เจ้ามรดกถึงแก่ความตาย ก็ต้องนับระยะเวลา 10 ปี นับแต่เมื่อเจ้ามรดกตาย ตามมาตรา 1754 วรรคสี่ ตามฟ้องแย้งของจำเลยในคดีนี้ จำเลยเพียงยืนยันว่า นายกlinik ถึงแก่ความตายเมื่อวันที่ 5 กรกฎาคม 2561 เท่านั้น ไม่ได้มีข้อความใดเลยที่จะแสดงให้เห็นว่า จำเลยได้รู้หรือควรจะได้รู้ว่านายกlinik ถึงแก่ความตายตั้งแต่เมื่อใด ซึ่งคำให้การแก้ฟ้องแย้งของโจทก์ แม้จะอ้างอายุความฟ้องร้องตามมาตรา 1754 วรรคสามก็ตาม แต่โจทก์ก็ไม่ได้ยืนยันในคำให้การดังกล่าวให้เห็นเลยว่า จำเลยได้รู้หรือควรจะได้รู้ถึงเรื่องการถึงแก่ความตายของนายกlinik ตั้งแต่เมื่อใด คงอ้างลอย ๆ มาเพียงว่า คดีขาดอายุความตามบทบัญญัติดังกล่าวเท่านั้น ประเด็นในเรื่องอายุความนี้ แม้จะเป็นประเด็นที่โจทก์ให้การต่อสู้ อันเป็นหน้าที่ของจำเลยที่มีภาระการพิสูจน์ ต้องนำสืบให้เห็นว่า คดีตามฟ้องแย้งของจำเลยไม่ขาดอายุความ ซึ่งข้อเท็จจริงปรากฏว่า ก่อนหน้านั้นเมื่อวันที่ 1 กันยายน 2564 จำเลยเคยยื่นคำร้องขอต่อศาลชั้นต้น เพื่อขอให้มีคำสั่งว่าจำเลยได้กรรมสิทธิ์ในที่ดินพิพาทแล้วโดยการครอบครองปรปักษ์ ซึ่งในเอกสารท้ายคำร้องดังกล่าว ก่อนดำเนินการยื่นคำร้องขอต่อศาลชั้นต้น จำเลยได้จัดเตรียมเอกสารโดยการไปขอคัดสำเนาเอกสารเกี่ยวกับการตายของนายกlinik ซึ่งเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องคือนายทะเบียนได้รับรองให้ เมื่อวันที่ 30 สิงหาคม 2564 ของจำเลยในคดีดังกล่าว ในการนำสืบของจำเลยคดีนี้ จำเลยก็ยืนยันว่า เมื่อครบกำหนดจดทะเบียนโอนที่ดินพิพาทเคยทวงถามให้นายกlinik จดทะเบียนโอนที่ดินพิพาทให้แล้ว แต่นายกlinik ก็บ่ายเบี่ยงเรื่อยมา จนภายหลังเมื่อทราบว่านายกlinik ถึงแก่ความตาย จึงโทรศัพท์ไปหานายวิทย์ ทายาทของนายกlinik โดยตกลงกันว่าจะให้บ้านในที่ดินพิพาทแก่นายนิคม บุตรของนายกlinik แต่ไม่บางส่วนจำเลยขอเอาไว้ทำเฟอร์นิเจอร์ โดยนายวิทย์แจ้งให้จำเลยไปดำเนินการทางศาลเพื่อขอจดทะเบียนกรรมสิทธิ์ใน

ที่ดินพิพาทเอง จำเลยจึงดำเนินการยื่นคำร้องขอแสดงกรรมสิทธิ์ในที่ดินพิพาทโดยการครอบครองปรปักษ์ แต่ภายหลังจำเลยถูกโจทก์แจ้งความร้องทุกข์ดำเนินคดีข้อหาลักทรัพย์เกี่ยวกับไม้ที่จะนำไปทำเฟอร์นิเจอร์ตามที่ตกลงกับนายวิทย์ จำเลยจึงถอนคำร้องขอต่อศาลชั้นต้น เพื่อมาดำเนินคดีเรียกร้องให้โจทก์ในฐานะผู้จัดการมรดกของนายกลั่น ดำเนินการโอนที่ดินพิพาทให้แก่จำเลยแทน การที่จำเลยบรรยายในคำร้องขอคดีขอครอบครองปรปักษ์ที่ดินพิพาท หรือบรรยายในคำให้การและฟ้องแย้งคดีนี้ว่า นายกลั่นถึงแก่ความตายเมื่อวันที่ 5 กรกฎาคม 2561 เพียงแต่เป็นการยืนยันข้อเท็จจริงว่านายกลั่นถึงแก่ความตายแล้ว ตั้งแต่เมื่อใดเท่านั้น ไม่ได้หมายความว่าจำเลยรู้ถึงเหตุแห่งการตายของนายกลั่นแล้วในขณะนั้น หรือรู้เมื่อใดเลย แต่พฤติการณ์ที่จำเลยนำเสนอว่า เมื่อรู้ว่านายกลั่นถึงแก่ความตายแล้ว ก็รีบโทรศัพท์ไปหานายวิทย์เพื่อตกลงกัน แล้วจึงยื่นคำร้องขอแสดงกรรมสิทธิ์ในที่ดินพิพาท โดยไปขอคัดสำเนาเอกสารเมื่อวันที่ 30 สิงหาคม 2564 ก็ต้องถือว่าจำเลยหาพยานหลักฐานยืนยันว่านายกลั่นถึงแก่ความตายได้ เท่ากับทราบเรื่องการตายในวันดังกล่าวนั่นเอง นายกลั่นไม่ใช่ญาติพี่น้องของจำเลย ไม่ได้สนิทสนมกันมาก่อน เพียงแค่มีการนำที่ดินพิพาทมาขายให้จำเลยเท่านั้น การถึงแก่ความตายของนายกลั่น จึงไม่ใช่เรื่องที่จำเลยควรจะต้องรู้แต่อย่างใด ที่สำคัญฝ่ายโจทก์เองก็ไม่ได้มีการกล่าวอ้าง หรือนำสืบพยานหลักฐานใด ๆ ให้เห็นเลยว่า จำเลยได้รู้ หรือควรจะได้รู้ถึงเรื่องการตายของนายกลั่นตั้งแต่เมื่อใด เห็นว่าจากพฤติการณ์ที่จำเลยยื่นคำร้องขอแสดงกรรมสิทธิ์ในที่ดินพิพาท โดยการขอหลักฐานจากทางราชการก่อนดังกล่าว ต้องถือว่าจำเลยทราบเรื่องการตายของนายกลั่นตั้งแต่ได้รับเอกสารยืนยันจากทางราชการนั่นเอง คือทราบตั้งแต่วันที่ 30 สิงหาคม 2564 เมื่อจำเลยมายื่นคำให้การและฟ้องแย้งคดีนี้ วันที่ 20 มกราคม 2565 จึงยังไม่เกิน 1 ปี นับแต่วันที่จำเลยได้รู้ หรือควรจะได้รู้ถึงเรื่องการตายของนายกลั่น ฟ้องแย้งของจำเลยจึงยังไม่ขาดอายุความ ที่ศาลอุทธรณ์ภาค 5 พิจารณาให้ยกฟ้องแย้งและบังคับจำเลยตามคำฟ้องโจทก์ ไม่ต้องด้วยความเห็นของศาลฎีกา ฎีกาของจำเลยฟังขึ้น และเมื่อข้อเท็จจริงฟังว่า นายกลั่นขายที่ดินพิพาทให้แก่จำเลยแล้ว และมีหน้าที่ต้องจดทะเบียนโอนที่ดินพิพาทให้จำเลย แต่นายกลั่นถึงแก่ความตายไปเสียก่อนแล้วเช่นนี้ โจทก์ในฐานะผู้จัดการมรดกของนายกลั่นจึงมีหน้าที่ต้องดำเนินการจดทะเบียนโอนที่ดินพิพาทให้แก่จำเลยแทนนายกลั่นนั่นเอง พิจารณากลับ ให้ยกฟ้องโจทก์ และให้โจทก์โอนที่ดินโฉนดเลขที่ 4852 ให้แก่จำเลย หากโจทก์ไม่ปฏิบัติตามให้ถือว่าค่าพิพาทแทนการแสดงเจตนาของโจทก์ แต่หากสภาพแห่งหนี้ไม่เปิดช่อง ให้โจทก์ชำระเงิน 250,000 บาท พร้อมดอกเบี้ยอัตราร้อยละ 5 ต่อปี ของต้นเงิน 200,000 บาท นับตั้งแต่วันที่ฟ้องแย้ง (ฟ้องแย้งวันที่ 20 มกราคม 2565) เป็นต้นไป จนกว่าจะชำระเสร็จแก่จำเลย ถ้ากระทรวงการคลังปรับเปลี่ยนอัตราดอกเบี้ยโดยตราเป็นพระราชกฤษฎีกาเมื่อใดก็ให้ปรับเปลี่ยนไปตามนั้น บวกด้วยอัตราเพิ่มร้อยละ 2 ต่อปี ทั้งนี้ต้องไม่เกินอัตราร้อยละ 5 ต่อปี ตามที่จำเลยขอ แต่โจทก์ในฐานะผู้จัดการมรดกไม่ต้องรับผิดชอบเกินกว่าทรัพย์สินมรดกของนายกลั่น ค่าฤชาธรรมเนียมในส่วนฟ้องและฟ้องแย้งทั้งสามศาลให้เป็นพับ เฉพาะค่าขึ้นศาลส่วนฟ้องแย้งในศาลชั้นต้นที่จำเลยชำระไว้เกิน 1,000 บาท ให้คืนแก่จำเลย

องค์คณะ

พันธุ์เลิศ บุญเลี้ยง · ประชา งามลำยวง · ชัยฤทธิ์ เทวะพลิน

ข้อความคำพิพากษาเป็นของศาลฎีกา · ที่มาของข้อมูล: deka.supremecourt.or.th · <https://www.thaideka.online/deka/8829/2568>